

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Consilier la Inalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla, . . . 45 lei
 6 luni . . . . . 20 „
 3 luni . . . . . 10 „
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI—5
 Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

A apărut Tabla de Materii pe anul 1909 cuprinzând 7 coate tipar. Ea se vinde tot pe prețul de 5 lei exemplarul și nu se va trimite decât numai abonaților la corent cu plata abonamentelor.

S U M A R

Une théorie juridique et médico-légale de la préméditation criminelle, de d-l I. Tanoviceanu.

JURISPRUDENȚĂ :

Curtea de casație, s. I: Zamfira Iorgu Gorgan cu Constantin Nicolae;

Curtea de apel București, s. IV: Gh. I. Timinache și alții cu Frații V. și Cr. C. Pappazoglu;

Tribunalul Tecuciu: Vasile O. Popovici cu Eugen Meyer.
 «Legea învoelilor agricole», de d-l D. Ghimpău.

Une théorie juridique et médico-légale de la préméditation criminelle

Sub acest titlu d-l dr. Vișoiu Cornățianu publică un studiu asupra importantei materii a premeditării sub punctul de vedere penal.

Teza pe care o susține autorul este că premeditarea nu trebuie să fie socotită ca o circumstanță agravantă într-o bună legislațiune. După cum actul folositor societății, binefacerea, se judecă după folosul pe care l-a tras societatea dintr'ânsul, indiferent de cugetarea mai scurtă or mai îndelungată care l-a precedat, tot astfel trebuie să se judece și actul antisocial în sine, după noutatea lui socială, fie el reflectat, nerefectat, sau prea mult reflectat.

După o interesantă expunere a istoricului chestiunii, a teoriilor lui Holtzendorff și Alimena, și aplicarea principiilor la câteva cazuri celebre luate din literatură și din realitatea faptelor, autorul termină, expunând propriile sale vederi asupra acestei importante probleme penale. Aceasta e partea cea mai însemnată a lucrării, căci, dacă în primele două părți d-l Vișoiu Cornățianu se mărginește la o expunere critică ori la niște simple

reflecțiuni asupra cazurilor de aplicare, în partea treia dânsul încearcă să prezinte o nouă teorie față cu teoriile lui Holtzendorff și Alimena.

În ce se deosebesc teoria d-lui Vișoiu Cornățianu de aceea a lui Holtzendorff și Alimena?

După Holtzendorff, trebuie a ține seamă mai mult de motive, pe cari le împarte în motive de ordine economică (cupiditate) sexuală și de răsbunare, decât de fapta premeditării. Premeditarea nu poate fi o circumstanță agravantă decât în cazul când se combină cu motivul cupidității.

Această teorie e combătută de d-l Vișoiu Cornățianu pentru că motivul chiar laudabil, amorul părintesc de exemplu, nu poate fi o împrejurare favorabilă, când s'a comis un omor pentru a asigura o succesiune copilului.

Observăm însă că, în acest caz, motivul e tot cupiditatea, deși exercitată pentru o altă persoană, așa încât obiecțiunile aproape de neînvinș pe cari crede autorul că le poate adresa teoriei lui Holtzendorff, pot să fie contestate.

Alimena e de asemenea de părere că trebuie să se țină seamă de motive, însă între motive egale infracțiunea premeditată merită o pedeapsă mai mare, pentru că ea revelează mai bine caracterul infractorului decât cea comisă fără premeditare. De altminterlea ceea ce caracterizează mai cu seamă premeditarea nu este atât timpul cât este recăpătarea în interval a sângelui rece. Acest al doilea element întrevăzut de alți autori, a fost studiat în mod magistral de Alimena.

Teoriile lui Holtzendorff și Alimena au fost bine primite, și o mulțime de penaliști ca d-nii: Garraud, Garçon, Tarde, Vidal, Saleilles, Geyer, Mancini, Tuozi Pasquale și alții au adoptat una or alta din aceste teorii.

D-l Vișoiu Cornățianu propune o nouă teorie în privința premeditării. După dânsul premeditarea nu poate să fie o circumstanță agravantă în o bună legislațiune, «ea poate, din contra, să fie o circumstanță atenuantă, în același timp un

motiv de mai de aproape observare și îngrijire a infractorului».

Spre a dovedi acest lucru, d-l Vișoiu Cornățianu observă că, dacă un act antisocial nepremeditat poate fi socotit efectul neprevăderii, ori al întâmplării, cel premeditat ne descoperă anormalitatea mecanismului de reflecțiune, care de sigur că are în sine ceva stricat. «În concepțiunea noastră—zice dânsul—premeditarea are un scop, ea ne face să cercetăm cutele (les dessous) organice sau psihice, cari compun baza necesară a oricărei acțiuni».

«Premeditarea nu va mai fi pentru noi revelarea răutății sufletului criminalului, precum susțin toate teoriile vechi și actuale, ea va fi din contra, un mijloc nou de investigare în domeniul anormalității actelor criminale».

Această nouă teorie, nouă ni se pare admisibilă în ceea ce privește concluziunea la care ea ajunge.

Și noi am fost și suntem de părere că premeditarea nu poate fi o circumstanță agravantă, și chiar că trebuie a se considera în general ca o circumstanță atenuantă. După noi individul care nu premeditează e mai periculos, căci e un impulsiv, pe când cel care premeditează ne pare mai puțin periculos, fiindcă prin gândire furia poate dispărea și omul poate să ajungă să nu mai comită infracțiunea.

E mai lesne să sperăm îndreptarea premeditativilor, oameni de calcul, decât a impulsivilor, oameni violenți. De asemenea e mai puțină probabilitate a scăpa de lovitură impulsivului decât de aceea a celui care premeditează, fiindcă impulsivul e mai aproape de victimă și de cauza reală, ori presupusă, a infracțiunii.

În această privință noi credem împreună cu d-l Garçon, în articolul său publicat în «Nouvelle revue historique» din 1889, că: «Acel care lucrează imediat, nu e mai puțin de temut decât acela care se hotărăște cu sânge rece». Contrariu părerii lui Alimena, că acțiunea premeditată revelează singură caracterul infractorului, noi împreună cu d-l Garçon, vom zice: «Caracterul agentului se revelează într'un act prompt, ca și într'un act premeditat». Promptitudinea de a comite infracțiunea nu dovedește oare un caracter impulsiv și antisocial?

D-l Vișoiu Cornățianu observă cu drept cuvânt că facultatea și facilitatea de a reflecta urmează evoluțiunea civilizațiunii: «Reflecțiunea și atențiunea—zice dânsul—sunt două adaptări cari cresc în raport direct cu starea progresivă a civilizațiunii».

Prin urmare, noi nu putem crede că impulsivitatea din veacurile de barbarie ar fi mai puțin periculoasă decât premeditarea din timpurile

noastre. Dacă nu ar avea pedeapsa mai aspră pentru impulsivi, alt rezultat decât de a-i face să fie mai reflexivi, și tot se va explica pentru ce noi considerăm premeditarea ca o circumstanță mai mult atenuantă decât agravantă, în caz de omor ori răniri sau lovituri.

Dacă în privința unor puncte suntem de acord cu d-l Vișoiu Cornățianu, diferim însă în privința altora.

După dânsul acțiunea care rezultă din o reflecțiune grăbită nu ne dă nici un indiciu asupra anormalității mecanismului, pe când cea premeditată ne descoperă că mecanismul e stricat, că e ceva anormal într'însul. De aci ar rezulta că numai când e vorba de acțiuni premeditate e necesar «de a studia toată viața psihică și organică a individului, autor al infracțiunii», spre a descoperi acel oarecare lucru („*ce quelque chose*“) care vîtiază raționamentul. Din acest studiu adeseori va rezulta că baza organică și psihică a unei conștiințe, în aparență normală, e în realitate de natură patologică.

După noi, acțiunea antisocială, care rezultă din o reflecțiune grăbită, dă cel puțin atâta ca aceea care rezultă din premeditare, un indiciu de anormalitatea organismului; căci un mecanism care refuză să funcționeze când trebuie, este mai rău și mai puțin normal decât unul care funcționează rău. Prin urmare, studiul mecanismului infractorului e tot atât de trebuincios într'un caz ca în celălalt. Și e natural să fie așa, căci dacă premeditarea nu e o agravare a criminalității, infractorul impulsiv fiind mai periculos, trebuie studiat mai de aproape.

Adăugăm, în fine, că de oarece însuș d-l Vișoiu Cornățianu recunoaște că reflexiunea urmează evoluțiunea societății, astăzi reflexivii, oricare ar fi rezultatul reflecțiunii lor, sunt anormali în faptă, dar normali în procedură, pe când impulsivii sunt anormali și în faptă și în procedură. Prin urmare, tocmai impulsivii, specie de criminali născuți, trebuiesc studiați mai de aproape, fiind mai anormali și mai periculoși.

În rezumat, teoria d-lui dr. Vișoiu Cornățianu este admisibilă în privința concluziunilor și prezintă vederi foarte interesante, deși unele coutestabile după părerea noastră.

I. Tanoviceanu

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE. S. I

Audiența dela 27 Octomurie 1909

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Zamfira Iorgu Gorgan cu Constantin Nicolae

Acțiune posesorie. — Moștenitor legitim care nu a intrat în posesia imobilului succesiunii. — Dacă el are acțiune posesorie în contra oricărui posesor prin silnicie. — (Art. 653 din Codul civil).

Moștenitorul legitim are investitura legală și deplin drept a posesiunii bunurilor succesiunii, fiind deplin drept posesorul tuturor bunurilor ce a posedat defunctul; și prin urmare are și exercițiul tuturor acțiunilor posesorii și petitorii, deși de fapt nu a posedat un singur moment imobilul succesiunii.

Deciziunea 403/909. — Casată, după recursul făcut de Zamfira Iorgu Gorgan, sentința Tribunalului Brăila, s. II, No. 46/906, dată în proces cu Constantin Nicolae.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat D. Dobrescu, în dezvoltarea motivului de casare, și

Pe d-l avocat P. Poni, în combateri.

Deliberând,

Având în vedere că din dosarul cauzei se constată că Zamfira Iorgu Gorgan, cu autorizația soțului ei, acționând în judecata judelei ocolului 2 din Brăila pe intimatul Nicolae Anoș Titu zis și Costache Nicolae, cerând ca acesta să fie condamnat a evacua încăperile ce a ocupat prin silnicie pe la finele lui Martie 1905 din imobilul situat în strada Roșiorilor 36, imobil pe care recurenta îl moștenește dela mama sa legitimă Safta Lupu, decedată la 1 Martie 1905;

Că înaintea judelei ocolului Brăila, intimatul susținând că dânsul este frate cu recurenta Zamfira Iorgu Gorgan și prin consecință că are un drept indiviz asupra imobilului în discuțiune, a cerut și judecata a în-cuviințat a dovedi acest fapt; că judecătorul din probele administrate neputându-și forma convingerea că intimatul e frate cu recurenta, pe temeiul art. 653 din Codul civil, admite acțiunea Zamfirii Iorgu S. Gorgan și condamnă pe intimat a-i lăsa în posesie încăperile ce prin silnicie a ocupat din imobilul situat în strada Roșiorilor No. 36 din Brăila; că Costache Nicolae făcând apel, Tribunalul Brăila, secția II, prin sentința sub No. 46 din 11 Februarie 1906, aplicând în mod strict art. 60 din vechea lege a judecătorilor de ocol, statuează că din momentul ce Zamfira nu a posedat de fapt dânsa personal imobilul în discuțiune, în așa caz nu poate exercita acțiunea posesorie și ca consecință admite apelul lui Costache Nicolae și respinge ca nefondată acțiunea posesorie intentată contră-i de recurenta Zamfira Lupu S. Gorgan;

Asupra motivului de casare:

«Exces de putere și violarea art. 60 din legea Judecătorilor de ocoale, combinat cu art. 186) din Codul civil.

«In acțiunea posesorie, intentată de mine contra lui Nicolae Anoș Titu zis și Costache Nicolae, invocam calitatea mea de fiică a mamei mele Safta N. Lupu, pentru a obliga pe părît să evacueze imobilul mamei mele, în care părîtul se introdusese fără nici un drept.

«Dovedeam calitatea mea; nu mi s'a contestat de nimeni și mi-a fost chiar recunoscută de părît și prin urmare cu care continuam posesiunea mamei mele, aveam dreptul să intentez acțiunea posesorie.

«Tribunalul însă se bazează numai pe faptul că eu personal n'aveam posesia cerută de art. 60 din legea judecătorilor de ocoale și cu greșită interpretare a legii îmi respinge acțiunea posesorie și lasă în imobil pe un intruz».

Având în vedere că prin motivul de recurs, invocat în cauză se deduce în judecata Inaltei Curți de casafie chestiunea de a se ști dacă un moștenitor legitim, a cărui calitate e necontestată, poate, fără a fi posedat de fapt un singur moment un imobil al succesiunii, să exercite acțiunea posesorie în contra posesorului prin silnicie;

Considerând că legiuitorul, prin art. 653 din Codul civil, prescrie că descendenții și ascendenții au de drept posesiunea succesiunii din momentul morții defunctului;

Că această dispozițiune având ca origină art. 318 al

Cutumului de Paris, conceput că: Le mort saisit le vif, această dispozițiune a trecut intactă în art. 724 din Codul francez și apoi în Codul nostru, cu deosebire că la noi nu au să vină decât succesorii legitimi, adică descendenții-ascendenți;

Că Pothier explicând zisa maximă din *Cutumul de Paris* stabilește că succesorul sezinar este presupus ca pus în posesiunea tuturor bunurilor și drepturilor lui de cujus;

Că ceea ce confirmă această interpretare a art. 653 din Codul civil e că, în ce privește pe succesorii colaterali, a pus obligațiunea trimiterii în posesiune pentru ca ei să poată exercita acțiunile pasive și active al succesiunii;

Că, dar, moștenitorul legitim având investitura legală și deplin drept a posesiunii bunurilor succesiunii și fiind deplin drept posesorul tuturor bunurilor ce a posedat defunctul, și prin urmare având și exercițiul tuturor acțiunilor posesorii și petitorii, prin exces de putere și prin violarea menționatului text de lege Tribunalul Brăila, secția II, a respins acțiunea recurentei Zamfira Iorgu Gorgan, și, în așa caz, urmează a se admite recursul;

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECȚIA IV

Audiența dela 21 Noembrie 1909

Președenția d-lui EM. ANASTASIU, președinte

Gh. I. Țiminache ș. a. cu Frații V. și Cr. C. Pappazoglu

Jurnal No. 744

Codul civil otoman. — Mărturisirea părții protivnice. — Dacă aceasta constituie o dovadă care să poată fi opusă celui ce a făcut-o. — Dreptul copiilor naturali de a succede mamei ca și copiii legitimi. — Circulara Ministerului de justiție din 1905. — Sentințele tribunalelor religioase Seri. — Presumpțiuni. — Dacă ele pot face dovada filiațiunii în dreptul otoman. — (Art. 79. 1688 alin 3. 1740 și 1741 din Codul civil otoman, ediția Nicolaidis).

1. Mărturisirea părții protivnice constituie și în dreptul otoman (art. 79), ca și în legea română, o dovadă care se poate opune celui ce a făcut-o și aceasta chiar când este vorba de stabilirea gradului de rudenie.

2. Conform dreptului otoman, copiii naturali succed mamei lor ca și cei legitimi;

Prin urmare, dovada cum că mama celui ce pretinde succesiunea era căsătorită legitim, nu este necesară.

3. După circulara Ministerului de justiție, No. 7078 din 1905, adresată instanțelor judecătorești, stabilirea gradului de rudenie, conform legilor otomane, se poate face și prin sentințele tribunalelor religioase Seri din Turcia, de oarece prin aceasta nu se urmărește o stabilire de stat civil, care interesează ordinea publică, ci stabilirea unui grad de rudenie, de interes cu totul privat.

4. Legislațiunea otomană admite în orice materie, și chiar în materie de filiațiune, și presumpțiunile ca mijloc de dovadă.

S'a ascultat d-nii avocați C. Xenii, Al. Cerban și B. Cernea pentru apelanți, și d-l avocat N. Mitescu pentru intimaiți.

Curtea,

Având în vedere că apelanții: Gheorghe I. Țiminache, Constantin I. Țiminache, Zisi I. Țiminache, Ana Papatopol și Alexandra D. Dardufa, prin procuratorul lor Hristodor Ap. Pappazoglu, au chemat în judecată pe frații Vasile și Cr. C. Pappazoglu pentru ca față cu dânsii să se pronunțe ieșirea din indiviziune a averii rămasă

de pe urma lui Constantin Pappazoglu, autorul lor comun;

Având în vedere că Tribunalul Ilfov, secția III, prin sentința cu No. 309/909, a respins acțiunea acestora, pe motiv că nu și-au dovedit calitatea de rude cu defunctul, neprezentând acte din partea autorității Nufuzului, singură competentă conform dreptului otoman a elibera acte de stare civilă;

Având în vedere că repunându-se în discuție și azi în apel chestiunea calității apelanților, urmează a se examina mai întâiu acest prim punct;

Având în vedere că ei fiind străini, supuși otomani—ceea ce nu s'a contestat—dovada calității și, prin urmare, a gradului de rudenie trebuie a fi făcută conform legii lor personale—care este legea otomană, — întru cât este vorba de o lege de statut personal, care urmărește pe străini ori unde ar fi;

Având în vedere că pentru a-și stabili gradul de rudenie cu defunctul C. Pappazoglu, a cărui succesiune cer să împărțească, au căutat să dovedească conform legii lor personale că Joița Țiminache era fata acestuia, că ea a fost căsătorită legitim cu I. Țiminache și că din această căsătorie au ieșit ei toți;

Având în vedere că în ce privește primul punct, și anume că Joița Țiminache era fata lui Constantin Pappazoglu și, prin urmare, soră cu intimații, dovada este făcută cu mărturisirea acestora, cari fiind chemați la interogatoriu, unul din ei, Vasile C. Pappazoglu a recunoscut în mod categoric, iar celălalt a lipsit, și lipsa lui, conform art. 234 din Codul de procedură civilă, prețuște mărturisirea;

Având în vedere că această mărturisire a părții protivnice constituie și în dreptul otoman (art. 79), ea și în legea română, o dovadă care se poate opune celui ce a făcut-o și aceasta chiar când este vorba, ca în speță, de stabilirea gradului de rudenie;

Având în vedere că și al doilea punct, și anume: căsătoria legitimă a Joiței cu I. Țiminache, este dovedit în același mod prin interogatoriul lui Vasile C. Pappazoglu și lipsa celui alt, deși nu era necesar pentru că fie că mama lor era căsătorită legitim sau nu, dreptul lor era neschimbat, întru cât și copiii naturali, conform dreptului otoman, — ceea ce nu s'a contestat — succed mamei ca și cei legitimi;

Considerând că pe lângă această dovadă s'a mai prezentat și certificatul din 1 Aprilie 1909 al mitropolitului din Cozana, din care se constată faptul căsătoriei, certificat care constituie, după dreptul otoman, o probă legală în ce privește acest eveniment, cum se vede a ceea ce și din circulara Ministerului de justiție No. 7078 din 1905, adresată instanțelor noastre, circulară care se exprimă astfel: «Rămân numai actele de căsătorie, cari sunt considerate în Turcia de ordin cu totul religios și pentru a căror legitimitate se recurge în totdeauna la autoritatea ecleziastică»;

Având în vedere că în ce privește al treilea punct, că ei sunt copiii Joiței Țiminache, apelanții au produs sentința Tribunalului religios Șeri din Cozana cu data Septembrie 1908 și cu aceasta au făcut dovada faptului alegat, de oarece, conform legilor otomane, stabilirea gradului de rudenie, când este vorba de o succesiune, se poate face prin asemenea sentințe, cum se vede aceasta și din citata circulară;

Având în vedere că intimații au obiectat în prim loc că conform legiurii otomane, cum rezultă aceasta din circulara menționată, nu este suficientă sentința Tribunalului Șeri, de oarece nu este vorba de grad de rudenie, ci de stabilirea filiațiunii, și pentru aceasta se prevede necesitatea unui act din partea Nufuzului, singura autoritate care poate elibera acte de stare civilă;

Considerând că obiecțiunea ridicată nu este fundată, de oarece apelanții nu urmăresc azi o stabilire de stat civil, care interesează ordinea publică, și pentru care s'ar putea susține că este nevoie de un act din partea Nufuzului, ci stabilirea gradului de rudenie pentru cu-

legerea succesiunii, care o poate face în modul arătat mai sus, nefiind în joc decât interese materiale cari sunt de ordin privat;

Având în vedere că intimații au mai obiectat că sentința Tribunalului Șeri nu li se poate opune pe principiul relativității lucrului judecat, de oarece a fost dată față de alte persoane;

Având în vedere că sentințele tribunalelor Șeri, date în materie de stabilirea gradului de rudenie, nu sunt propriu zis sentințe, ci acte de stare civilă în formă de sentințe, cum zice însăși și circulara și ca atare au un efect absolut față de toată lumea;

Că, dar, nici această obiecțiune ridicată de intimații nu este fundată;

Având în vedere că, independent de dovada prin sentința Tribunalului Șeri, care ar fi fost suficientă, apelanții au chemat pe intimați la interogatoriu, la care unul din ei a lipsit, iar celălalt a declarat că a cunoscut pe unul din apelanți, și anume pe Constantin I. Țiminache pe care l-a întâlnit la Viena;

Având în vedere că lipsa lui C. Pappazoglu la interogatoriu valorează mărturisirea lui, că apelanții sunt copiii Joiței Țiminache, iar răspunsul lui Vasile C. Pappazoglu: recunoașterea unuia din apelanți, care este suficientă pentru menținerea acțiunii față de el, de oarece se reclamă de apelanți porțiunea cuvenită mamei lor de ¹/₅, care nu poate rămâne decât aceeași, fie că ar fi fost unul sau mai mulți moștenitori;

Având în vedere că chiar dacă sentința Tribunalului Șeri nu ar forma prin ea însăși o dovadă desăvârșită, iar interogatoriul nu ar putea fi luat în sensul unei mărturisiri, încă dovada gradului de rudenie este făcută, de oarece aceste acte ce s'au examinat și pe lângă ele și celelalte, cum sunt: sentința Tribunalului Athena No. 1287/907 și certificatul Mitropoliei din Cozana constituiesc prezumpțiuni grave și precise, că apelanții sunt copiii Joiței Țiminache, și aceasta este suficient, de oarece legislația otomană admite în orice materie, și chiar în filiațiune, și prezumpțiunile ca mijloc de dovadă (articolul 1688, alin. 3, 1740 și 1741 din Codul civil otoman, ediția Nicolaidis);

Că, dar, fiind dovedită calitatea apelanților, apelul devine admisibil în principiu și cată a se examina acțiunea lor în fond;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier St. Mladoveanu, admite în principiu apelul, etc.

(ss) Em. Anastasiu; C. Sărățeanu; St. Mladoveanu; St. Urlățeanu.

Grefier (s) Gh. M. Dumitrescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCIU

Audiența dela 12 Noembrie 1909

Președenția d-lui V. GIURGEA președinte

Vasile O. Popovici cu Eugen Meyer

Perimare.—Pepinierist care cumpără și revinde vițe americane altoite.—Fapt de comerț.—Reducerea termenului de perimare la un an. (Art. 3 și 903 din Codul comercial și art. 257 din Proc. civilă).

Pepinieristul care vinde vițe americane altoite face acte de comerț în condițiile alin. 2 de sub art. 3 din Codul de comerț, căci vinde produse sau mărfuri în natură sau lucrute, cari au fost cumpărate în scop de revindere.

Prin urmare, fiind vorba de o materie comercială, termenul de perimare este jumătate decât cel fixat de art. 257 din Proc. civilă, adică de un an.

Tribunalul,

Asupra cererii d-lui Vasile O. Popovici, proprietar de vii din Nicorești, înregistrată la No. 17462/909, de a pe-

rima apelul făcut de d-l Eugen Meyer, pepinierist de viță americană în Florica, contra cărții de judecată No. 40/908, pronunțată de judecătoria ocolului Tecuciu pentru bani.

Având în vedere că pentru a se putea ști dacă termenul de perimare este de un an conform art. 903 din Codul comercial, sau de doi conform art. 257 din Proc. civilă, trebuie a se vedea mai întâiu natura afacerii, dacă este comercială sau civilă vânzarea de vițe americane altoite ce face un pepinierist;

Că, deci, trebuie a se decide mai întâiu dacă pepinieristul de vițe americane altoite face un fapt de comerț în sensul art. 3 din Codul de comerț, care, în alineatul 2, zice că sunt fapte de comerț «vânzările de produse, vânzările și închirierile de mărfuri în natură sau lucrute, când vor fi fost cumpărate cu scop de revânzare» sau din contra trebuie a se decide că pepinieristul face acte civile, beneficiind de dispozițiunea excepțională a art. 5 din Codul comercial, care zice că «nu se poate considera ca fapt de comerț vânzarea produselor pe cari proprietarul sau cultivatorul le are de pe pământul său sau cel cultivat de dânsul»;

Considerând că art. 5 din Codul comercial, care constituie o excepțiune de la regula generală înscrisă în art. 3 din Codul comercial, ce trebuie interpretată restrictiv, se referă numai la proprietarii sau cultivatorii agricoli cari vând produsele de pe pământul cultivat de ei, precum sunt și proprietarii de vii cari vând vinul din via lor sau pepinieristul care se mărginește numai în a vinde vițele și arborii procurați din semințele sau greffele sale; dar că art. 5 din Codul comercial nu se poate aplica unui pepinierist ca Eugen Meyer, care cumpără din străinătate viță sălbatică, pe care o altoește în pepiniera sa, o transformă și, astfel transformată, o revinde cu scopul ca din valoarea ei mai mare să profite dânsul;

Că pe când agricultorul nu revinde, ci primește direct dela natură ceea ce vinde, pepinieristul vinde mărfurile lucrute și cari au fost cumpărate cu intenția de a le revinde;

Că legiuitorul, când a spus în art. 5 din Codul comercial că vânzarea produselor ce cultivatorul are de pe pământul cultivat nu e fapt de comerț, s'a referit numai la vânzarea ce face producătorul în scop de a realiza beneficii din cultură, iar nu și la operațiunea pepinieristului care are drept țintă speculațiunea asupra diferenței de preț dintre vița sălbatică și vița altoită, și care operațiune ca atare înfățișează caracterul unui act de comerț;

Având în vedere că, pe lângă aceasta, se mai constată din publicațiunile, avizele și carnetul de comandă aflate la dosar, că pepinieristul Eugen Meyer vinde nu numai produsele sale, ci că cumpără în cantități mari și alte produse ca: rafia, mașini de altoit vițe, piatră vânăță, pe cari le revinde în detaliu la viticultori în scop de a câștiga el diferența de preț; că Eugen Meyer se servește și de agenți intermediari, ca Mauriciu V. Segall din Văcărești, spre a desface produsele sale; că se servește și de reclame comerciale spre a face concurență altor pepinieriști; că toate aceste fapte și împrejurări, cuprinzând în ele noțiunea de speculațiune, de circulațiune și de intermediar, imprimă actelor pepinieristului un caracter de comercialitate;

Că, așa fiind, trebuie a se decide că pepinieristul care vinde vițe americane altoite, face acte de comerț obiective, în condițiunile alin. 2 al art. 3 din Codul comercial, căci «vinde produse sau mărfuri în natură sau lucrute, cari au fost cumpărate cu scop de revânzare» și că deci ele este un comerciant, având comerțul ca o profesiune obișnuită;

Că, dar, decizându-se că pepinieristul de vițe americane altoite, Eugen Meyer este comerciant, urmează a se aplica în speță dispozițiunile art. 893 și 56 din Codul comercial, după care, «dacă un act este comer-

cial numai pentru una din părți, toți contractanții sunt supuși, încât privește acest act, legii comerciale»;

Că, deci, și în materie de perimare trebuie a se aplica art. 903 din Codul comercial, după care termenul de perimare în materie comercială este pe jumătate cât cel fixat prin art. 257 din Proc. civilă, adică de un an;

Având în vedere că dela ultimul act de procedură, care este jurnalul acestui tribunal No. 4696 din 30 Septembrie 1908, când s'a amânat judecarea apelului la stăruință și până la 20 Octombrie 1909, dată la care V. O. Popovici a cerut perimarea apelului, fiind împlinit termenul de un an cerut de art. 903 din Codul comercial;

Că, așa fiind, cererea de a se declara perimat apelul urmează a fi admisă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l magistrat-stagiar Nicolae Iliescu, tribunalul declară perimat apelul, etc.

(ss) V. Giurgea; I. G. Ionescu.

(s) Grefier, V. Kariadi.

LEGEA INVOELILOR AGRICOLE

În legea invoelilor agricole sunt două articole — 52 și 108 — cari au dat naștere la moduri deosebite de interpretare și cari sunt aplicate în mod diferit, nefiind astfel uniformitate în cărțile de judecată ce se pronunță o asemenea materie.

În primul rând trebuie să spunem că aplicarea legii invoelilor agricole depinde în întregimea ei, de modul cum se interpretează și se aplică aceste articole de către judecători; căci singurul mijloc pe care cei în drept îl au la îndemână, spre a sili pe proprietari și arendași să se conforme legii, este art. 108 și 52. Iar de felul cum judecătorii interpretează și aplică aceste texte, legea poate fi eludată cu succes sau aplicată cu strictețe.

Se știe că această lege a fost făcută de Parlament în urma sguuitoarelor răscoale din 1907, care îngrozise toată lumea dela cel mai mic până la cel mai mare. După potolirea răscoalelor, guvernul a venit cu o serie de legi, între cari și legea agricolă.

Și pentru că s'a considerat drept cauză inițială a răscoalelor starea mizerabilă în care se găsea țărâtimea în raporturile ei de muncă cu proprietarii și arendașii, la legiferare s'a avut în vedere îmbunătățirea acestei stări. Poate că sinceritatea și buna credință pe cari făuritorii legii le-au presupus că are să existe la aplicarea ei, a făcut ca unele dispoziții — cele mai importante — să fie lipsite de sancțiune potrivită cu scopul și importanța legii, și care sancțiune să reiasă clar din textul ei. Așa se poate explica lipsa de precizie a acestor texte, pe cari totuși magistrații sunt ținuți a le interpreta și aplica cât se poate mai în spiritul legii, negreșit fără a se pronunța în contra dispozițiilor clare ale ei, chiar dacă ar fi să se lovească în interesele unuia din părți, căci judecătorul e chemat numai să aplice legea, nu s'o și creeze acolo unde ea are lipsuri.

Acestea spuse, să examinăm întâiu art. 52:

Asupra acestei chestii s'a scris un foarte frumos articol în *Curierul Judiciar* No 16, din 1909, care, mi se pare mie, păcătuiește din punctul de vedere juridic. Ca echitate nu lasă nimic de dorit, căci e drept, trebuie luată cât mai multe garanții pentru asigurarea unei situații cât mai bune a țaranului, care este atât de mult spoliat de către proprietari și arendași. Inșă a merge cu spiritul de echitate până acolo încât, să se denatureze textele formale ale legii, aceasta nu mai e o aplicare, ci e o substituie a magistratului în locul legiuitorului.

Art. 52 e astfel redactat în părțile cari ne interesează :

«Invoelile agricole nu se pot face decât prin contracte autentice în conformitate cu dispozițiile legii de față» . . . Sunt interzise clauzele penale și rușfeturile. «Contractele agricole cari cuprind stipulații contrare legii de față sunt nule de drept și nu li se va da curs nici după prezenta lege, nici după dreptul comun, dacă ele nu au fost puse în lucrare».

«Dacă au fost puse în lucrare, judecătorul de ocol va cita pe părți și luând avizul comisiei regionale, în caz când ele ar ajunge la invoială prin bună înțelegere în limitele legii, va confirma noua invoiala, anulând pe cea ilegală».

«Când însă părțile nu vor cădea de acord, judecătorul, anulând invoiala ilegală, va hotări condițiile invoelii conform legii, având de bază normele fixate de comisia regională»...

«De asemenea nu se va da curs reclamațiilor cari, deși conforme acestei legi, nu sunt însă întemeiate pe contracte scrise și autentificate».

Din felul cum e redactat acest articol se stabilește următoarele: că legiuitorul vorbește despre două feluri de contracte: *unele scrise și altele verbale*.

Pe cele scrise le-a împărțit în alte două subdivizii: a) *contracte scrise autentificate și făcute în conformitate cu legea*; b) *contracte scrise autentificate și făcute în neconformitate cu legea*.

Relativ la cele dintâiu se subînțelege că ele se execută după formele stabilite de legea agricolă, conform stipulațiilor prevăzute de părți, întru cât prin ele nu se eludează legea.

Pe cele dealdoilea le deosibește, după cum au fost puse, sau nu în lucrare. În cazul când au fost puse în lucrare, judecătorul poate interveni să confirme o nouă invoială a părților, dacă ele convin să se conforme legii, sau să anuleze contractele ilegale, formând altele cari să cuprindă condiții legale, având ca bază normele fixate de comisia regională. Iar dacă contractele n'au fost puse în lucrare, legiuitorul le declară nule de

drept, adăugând că nu li se va da curs nici după prezenta lege, nici după dreptul comun.

După cum vedem, legiuitorul stabilește două sancțiuni în acest articol: a) *anulează contractele ilegale*, și b) *interzice de a se da curs reclamațiilor cari nu sunt întemeiate pe contracte scrise și autentificate*.

Acum să vedem felurile cum se interpretează și se aplică acest articol:

După cum se știe, în majoritatea cazurilor, legea se eludează de către proprietari cu consimțământul forțat al țaranilor. Într'o plasă din județul Romanați, din peste 50 de proprietari numai 4 aveau registre și contracte autentificate. În județul Mehedinți de asemenea sunt foarte puține cazurile în cari proprietarii să se conformeze legii, în marea majoritate a cazurilor se practică invoelile verbale cu vechile rușfeturi și dijma la tarla.

Ce măsuri se ia însă împotriva acestor contravenienți? Unii inspectori agricoli sesizează judecătorii de ocoale cu *acțiuni tipice, prin cari cer să se anuleze invoelile verbale*, și să silească pe proprietari să facă contracte scrise și autentice, conforme cu legea. La aceste procese trebuie citați proprietarul deoparte și satul întreg compus din câte 100—300 de țărani de altă parte. Trecem peste faptul că într'un asemenea proces e foarte greu de indeplinit procedura, căci țărani în cazul acesta nu formează o obște. Rezultatul unei asemenea acțiuni este *nul*, întru cât nici una din părțile contractante nu cere anularea contractelor verbale. Și apoi ce să anulezi, dacă nu există un contract scris? Înțeleg să nu te supui unui contract verbal în asemenea caz, căci legea îți dă dreptul să nu-l execuți; dar să ceri anularea unui contract verbal, mi se pare că însemnează a da cu sabia în vânt.

Ce se întâmplă însă cu asemenea acțiuni? Unii judecători le resping în baza ultimului aliniat din art. 52, care spune că nu se va da curs nici unei reclamații care nu e întemeiată pe contracte autentificate. Alții anulează aceste invoeli verbale, însă anularile în acest caz rămân numai pe hârtie, căci de fapt proprietarul are la îndemână un mijloc sigur de a sili pe țărani să execute invoiala verbală, și acest mijloc este refuzul păământului de muncă pentru anul viitor.

Nu tot astfel ar fi rezultatul, dacă acest articol ar prevedea o sancțiune pozitivă — amenda sau închisoare — pentru acei cari nu fac contracte autentice, și cari mai continuă a lua rușfeturi. Să sperăm însă că, la o apropiată complectare a legii agricole, această lacună se va umple.

Se mai întâmplă, însă, foarte dese cazuri în cari țărani nu sunt multumiți ei înșiși față de

proprietari și-i acționează ei direct în judecată. Așa, mi s'a ivit în Romanați următorul caz: un țaran chemase în judecată pe o doamnă proprietăreasă pentru motivul că se învoise verbal pe moșie cu dijmă la tarla; iar când a fost la culesul recoltei, proprietăreasa a cules ambele părți și care i se cuvenea ei și pe a țaranului. Proprietăreasa, desigur, a negat că a avut vreo învoială scrisă sau verbală cu cel ce o reclamase. Întrebarea care se pune este: *ce soluție trebuie să se dea în asemenea caz? Se va aplica legea învoielilor agricole sau dreptul comun?*

În rezolvarea acestei spețe am spus că s'a scris de către d-l C. Napoleon un articol în *Curierul Judiciar* No. 16 din 1909. Am mai spus că acest articol, foarte bine scris ca formă și ca argumentație juridică în ce privește calificarea acțiunii, dacă ar fi o *condictio indebiti* sau o *condictio ob injustam causam*, păcătuiește din alt punct de vedere, anume când socotește că în speța se poate aplica dreptul comun.

Iată raționamentul pe care-l face d-sa:

Mai întâiu afirmă că legiuitorul «nu a prevăzut acest caz în art. 52 și în nici un alt articol din legea agricolă». Și de aci trage concluzia că dacă legea specială tace, se va aplica dreptul comun; căci — zice d-sa — «nu este nevoie și nici nu este cu putință să se prevadă toate cazurile, ci numai acelea cari reprezintă o inovație». Fiind de acord cu această afirmație a d-sale, mie mi se pare că acest caz tocmai este prevăzut în art. 52; este însă prevăzut genul — *reclamațiile cari nu sunt întemeiate pe contracte scrise* — din care face parte speța ce se află în discuție. Ultimul aliniat din art. 52 spune clar că nu se va da curs nici unei reclamații care nu va fi întemeiată pe contract scris și autentificat, întrebându-se chiar expresia «*de asemenea nu se va da curs*», expresie care e în legătură cu aliniatul 4 al art. 52, unde se spune că «*nu se va da curs nici după prezenta lege, nici după dreptul comun, contractelor agricole cu stipulații contrare legii*».

În susținerea părerii d-sale, d-l Napoleon mai adaugă: «Intervenția legiuitorului în această materie e cerută dela încheiere, până la executarea definitivă a contractului; după executare însă, fără nici un pericol, principiile dreptului comun pot să-și reia terenul; legea de excepțiune poate fi înlocuită cu dreptul comun».

Acest raționament mi se pare greșit, pentru că nu poate fi admisibil ca în aceeași afacere să se aplice până la un punct legea specială și de aci înainte dreptul comun.

Eu cred dimpotrivă că ultimul aliniat trebuie aplicat de câte ori se ivește ocazia, căci el servește ca o sancțiune, pe care legiuitorul a pus-o cu

știință și cu credința de a da rezultate bune în aplicarea lui. Iar dacă proprietarii au la îndemână mijlocul de a eluda legea, asta nu îndreptățește pe judecător de a denatura dispoziții exprese ale ei, creând altele și un mod de a vedea opus cu acela pe care l-a avut legiuitorul în vedere.

Căci scopul ultimului aliniat din art. 52 este de a obliga pe proprietari și țărani să facă contracte autentice, iar drept pedeapsă a prevăzut că nu li se va da curs reclamațiilor nici ale unora, nici ale altora;

Și apoi, că nu se aplică dreptul comun, ci legea agricolă, mai reiese și din art. 1 al acestei legi, care spune că «*sunt supuse legii de față următoarele învoeli agricole făcute între proprietari sau arendași și țărani muncitori de pământ*», și enumeră apoi toate muncile necesare la munca câmpului.

Deci, orice procese cari pun în discuție lucruri relative la învoelile agricole prevăzute în art. 1, fără nici o distincție toate sunt supuse legii învoelilor agricole. Iar acțiunea în repetițiune, de care vorbește d-l Napoleon, punând în discuție învoelile din cari și-a luat naștere, nu se poate conduce decât tot după legea agricolă. Lăsăm la o parte faptul că nici un proprietar n'are să fie așa de naiv, cum crede d-l Napoleon, încât să mărturisească faptul că a luat rușfaturi, ci, din potrivă, — cum mi s'a întâmplat mie la Romanați — nici nu recunoaște că a avut vreo învoială cu țaranul. Și în cazul acesta te afli pur și simplu în fața unei reclamații relativă la învoeli agricole, care nu este întemeiată pe contracte autentificate, căreia, în baza art. 52, alin. ultim, nu-i dai nici un curs.

E drept că rezultatul în totalitatea cazurilor e dăunător numai pentru țărani. Judecătorul, însă, nu poate face altceva decât să aplice legea, când prevede dispoziții categorice, cum e în speța noastră, rămânând ca legiuitorul să modifice el ceea ce crede că trebuie modificat.

Singurul mijloc prin care s'ar putea veni în ajutorul țăranilor spoliați, fiind pe proprietari să facă contracte legale, rămâne numai art. 108, care și el este interpretat și aplicat în mod diferit, dela judecător la judecător.

Relativ la această chestiune am citit un articol al d-lui A. Schileru, publicat în No. 79 din *Curierul Judiciar*, în care critică o hotărâre a judecătoriei Filiași, prin care se achită un proprietar ce nu avea registre, în baza considerațiunii că proprietarul, *neavând act scris cu sătenii, ci numai învoială verbală, nu era obligat să țină registre*.

D-l Schileru ne spune că d-sa în două spețe,

pe cari le-a avut, a condamnat pe proprietarii contravenienți pentru lipsă de registre, fără a indica articolul în baza căruia a pronunțat condamnarea; vorbește numai de art. 52 și 76. Art. 76 prevede ținerea registrelor, fără a pronunța sancțiunea în cazul când proprietarii nu se conformă legii.

Rămâne atunci art. 108, care poate fi aplicat în speță.

Art. 108 e în cuprinderea următoare: «Proprietarul sau arendașul care nu se va conforma dispozițiilor art. 4, 35 și 80, sau nu va ține în regulă registrele prevăzute de lege, va fi supus la o amendă de 500 (cinci sute) — 1000 (una mie) lei.»

Ceeace face obiectul discuției acestui articol e următorul lucru: *Ce trebuie să se înțeleagă prin cuvintele: «a ține în regulă registrele prevăzute de lege»?*

Unii judecători interpretează în sensul că proprietarii cari n'au contracte scrise, ci numai învoeli verbale, nu sunt obligați a ține registrele prevăzute de art. 76; căci dacă n'au contracte, n'au ce operații să facă în registre, și prin urmare nu pot fi obligați să le aibă. Se mai susține în această părere că art. 76, care vorbește de ținerea registrelor face parte din cap. VI al legii, că acest articol se ocupă cu «modul cum trebuiesc încheiate contractele agricole, și că, prin urmare, numai cei ce au astfel de contracte sunt obligați la ținerea registrelor»¹⁾.

Această interpretare mi se pare fundamental greșită și din punctul de vedere juridic și din punctul de vedere al scopului ce l-a urmărit legiuitorul. Și voi arăta motivele pentru cari sunt de aceeaș părere cu d-l Schileru, că proprietarii cari nu au registre—indiferent dacă au contracte scrise sau verbale—intră în categoria celor prevăzuți de art. 108, și ca atare li se poate aplica cu succes acest text de lege. Acest mod de a vedea reiese din însăș citarea textelor de lege, căci ele vorbesc în mod general.

În primul rând, art. 1 spune că «sunt supuse legii de față următoarele învoeli agricole», și e numeră toate muncile ce trebuiesc făcute dela semănare până la culegerea unei recolte.

Art. 36 prevede o excepție, când dispozițiile legii agricole nu se aplică: «Aceste dispoziții nu privesc pe muncitorii străini, nici pe cei români învoii chiar în timpul muncii»,

Art. 52 spune tot în mod general că „*învoelile agricole nu se pot face decât prin contracte autentice*“, deci altfel de învoeli nu sunt permise de legiuitor decât în mod excepțional, în cazul art. 36.

Iar art. 76 *generalizează* și el, spunând că

«*fiecare proprietar sau arendaș e obligat a ține două registre*»²⁾.

Deci nu mai poate avea loc nici o discuție că cutare articol face parte din cap. V, iar celălalt din cap. VI, intru cât textele se pronunță în mod general: *Toate muncile agricole sunt supuse legii învoelilor agricole*, conform art. 1; *toate învoelile nu se pot face decât prin contracte scrise și autentice* conform art. 52, cu excepția prevăzută la art. 36; și ca ultimă dispoziție în înlanțuirea măsurilor prevăzute: *fiecare proprietar e obligat să țină registre*, după cum spune art. 76.

Iar după toate acestea vine rolul art. 108, care prevede sancțiunea pentru *cei ce nu țin regulat registre*. Întrebarea ce se naște acum este: ce trebuie să înțelegem prin a ține în regulă registre? Numai faptul că având registre, operația în ele nu corespunde cu realitatea, sau și faptul că nu faci operații în registre pentru că nu le ai, și nu le ai pentru că nu faci contracte scrise cu țărani?

Eu socotesc că în ambele cazuri se poate spune că registrele nu se țin în regulă. Căci ce neregulă poate fi mai mare decât faptul că nu ai de loc registrele impuse de lege? Numai că în cazul când le ai și sunt operațiile greșite, atunci vina e mai mică, căci faptul că le ai presupune cel puțin buna voință de a te supune legii; pe când în cazul când nu le ai de loc, neregula este cu mult mai gravă, *căci după lege ești obligat să faci învoelile prin contracte scrise și autentice* — art. 52 — și, deci, *să ai și registre în cari să treci operațiile cerute de lege*, conform art. 76.

Iar prin faptul că fiind odată contravenient prin călcarea dispozițiilor art. 52, căci n'ai făcut învoelile prin contracte scrise și autentice, nu însemnează că ai și favoarea de a nu fi pedepsit pentru neținerea de registre; căci după o asemenea interpretare, se creează o soartă mai bună celor ce eludează legea decât celor ce se conformă ei, făcând contracte așa cum stabilește legiuitorul în art. 52.

D. Ghimpău,

10 Decembrie, 1909.

Magistrat-stagiari, Broșteni-Mehedinti.

²⁾ În această privință este o circulară a Ministerului de justiție către judecătorii de ocoale, cu No. 29154/909, prin care face cunoscut că numai proprietarii cu mai puțin de 20 ha. pământ pot fi scutiți de a ține registre.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat postal direct la administrația ziarului «Curierul Judiciar» București, sau să plătească la prezentare numai în mâna încasatorilor: I. RIVEANU pentru provincie și I. ST. TUDOROIU pentru Capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registrul cu mateă, investite cu ștampila: CURIERUL JUDICIAR.

¹⁾ Vezi și articolul d-lui Schileru în *Curierul Judiciar* No. 79/909.